

MAANDBLAD

SEPTEMBER 2021

Verschijnt niet in juli en augustus

DE PLATE VZW

KONINKLIJKE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING

VERKOOP HUIZEN & APPARTEMENTEN

Immobiliën

® MYRIAM VYVEY

ALFONS PIETERSLAAN 47

8400 OOSTENDE

T 059 70 37 64

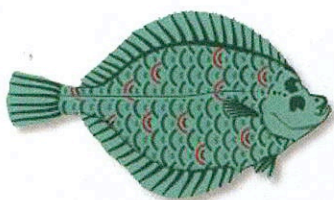
M 0475 51 80 62

WWW.VYVA.BE * INFO@VYVA.BE

Portretfoto op doek van Koning Boudewijn

Inv. nr. 2019/0426 – Fotoarchief De Plate

Boudewijn Albert Karel Leopold Axel Marie Gustaaf (° Brussel 07 september 1930 - † Motril (Spanje) 31 juli 1993). "Graaf van Henegouwen" (1930 – 1934), "Hertog van Brabant" (1935 – 1951), Prins van België, regeerde in de periode 1950 – 1951 als koninklijke prins en van 1951 tot 1993 als koning der Belgen. Op 15 december 1960 huwde Koning Boudewijn met de Spaanse gravin Doña Fabiola de Mora Y Aragón.

SSN = 1373-0762

DE PLATE

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING

Langestraat 69
8400 Oostende

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.
Educatieve en permanente vormingsorganisatie.
Aangesloten bij de Oostendse cultuurraad en bij Heemkunde West-Vlaanderen.

Statuten gepubliceerd in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 1-2 mei 1959, nr.1931, en de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 20 april 2020.

Nr. van de vereniging: 193159 / Ondernemingsnummer: 410.427.091

Tijdschrift – Jaargang 50
Nummer : 07
Maand : SEPTEMBER 2021

Lidmaatschap/jaarabonnement: € 25
Kostprijs los nummer: € 4
Bankrekening: BE81 3800 0966 6224

Eestuur

VOORZITTER

Nadia Stubbe

Blauwvoetstraat 7
8400 Oostende
059 800289
plate.oostende@telenet.be

ONDervoorzitter

Emile Smissaert

Hendrik Serruyslaan 4
8400 Oostende
e.smissaert@gmail.com

SECRETARIS

Kristien Lamote

André Chocqueelstraat 1
8400 Oostende
kristien.lamote@outlook.com

PENNINGMEESTER

Fernand Mus

Salvialaan 5
8400 Oostende
0473 862107
ferre.mus@skynet.be

Eestuursleden

Patrick Bryon

Léon Spilliaertstraat 12
8400 Oostende

patrick.bryon@gmail.com

Valère Prinzie

Euphrosina Beernaertstraat 48
bus 3
8400 Oostende

valprinzie@skynet.be

Serge Van Daele

Coupurestraat 10
8450 Bredene

serge.van.daele@telenet.be

REDACTIE

Koenraad Verwaerde

André Chocqueelstraat 1
8400 Oostende
0468 204025
koenraad.verwaerde@telenet.be

Johan Van Roose

Kabeljauwstraat 5
8460 Oudenburg

Johan.VanRoose@muzee.be

Eric Vloeberghs

Alfons Pieterslaan 101 bus 0104
8400 Oostende

Eric.vloeberghs@gmail.com

Ereleden

Erevoorzitter
Ere-ondervoorzitter
Erebestuurslid

Jean Pierre Falise
Ferdinand Gevaert
Gilbert Vermeersch

IN DIT NUMMER

- Titelblad	Nadia Stubbe en Georges Van Duyvenboden
- Blz. 184	Koenraad Verwaerde Verdwenen gedenksteen van de Oostendse hotelschool.
- Blz. 187 - 191	Norbert Hostyn Vergeten Oostendse kunstschilders.
- Blz. 193 - 199	Serge Van Daele De orde van de '7'.
- Blz. 201 - 208	Gregory Boite Léon Spilliaert, een buitenbeentje in de Belgische kunst.

website: www.deplate.be e-mail: plate.oostende@telenet.be Telefoon: 059 516721

Redactie

° Auteurs zijn verantwoordelijk voor de door hen geschreven stukken en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de kring. De binnengebrachte teksten zijn niet eerder gepubliceerd en dienen altijd voorzien van een duidelijke bronvermelding. Afbeeldingen, foto's en tekstovername is toegestaan na akkoord van de auteur en met verplichte bronvermelding.

° De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate vzw verklaart zich te houden aan de regelgeving, zoals gewijzigd, van de Belgische Privacywetgeving en gegevensbescherming. De vereniging is verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens van hun leden. Het bijhouden van de gegevens, het doel van het verwerken, onze gedragscode en zelfregulering betreffend, de rechten van de leden inzake het opvragen, wijzigen of schrappen werden in de privacyverklaring van de kring vastgelegd en gepubliceerd in het ledentijdschrift van oktober 2018.

Fish & Food Market
Kwalitatieve en verse producten met een eerlijke oorsprong en met passie verwerkt

Oostends Erfgoed
Een maritieme site in de oude Vismijn op Oosteroever. Een uniek concept op een nog meer unieke locatie.

de cierk

Breng een bezoek aan **De Cierk** en ervaar een unieke beleving

Gratis overzetboot van en naar Oostende Centrum

Volg **De Cierk** op   of via www.decierk.be

Gesofisticeerd kookeiland
Cooking classes, workshops, foodsharing, teambuilding met klanten of collega's. Leer de producten uit de Fish & Food Market op een unieke wijze te bereiden.

Allround event venues
Een intiem(e) vergadering, teambuilding, conferentie of bedrijfsreceptie? Jouw concept is ons concept!

Fish Food & Meet Market
Maritiem Plein 10, 8400 Oostende
www.decierk.be info@decierk.be
+32 478 63 01 02 BE92.787.265

Brasserie Tea-Room

CHEERS

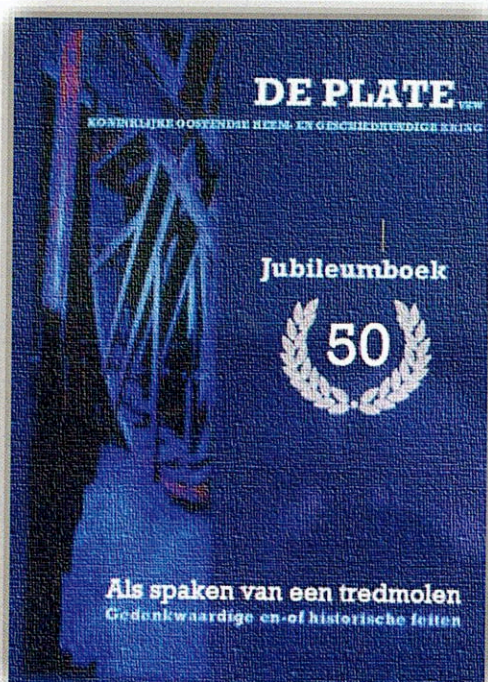
Adolf Buylstraat 53 8400 Oostende 059 51 32 32

Lekkere snacks - biertjes - wijntjes - koffie
vriendelijke bediening in gezellig interieur of op terras

Elke dag geopend

1ste etage

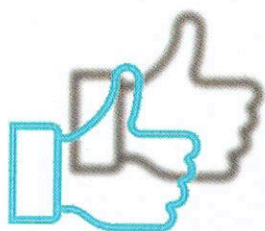
Het Jubileumboek komt eraan!

Het jubileumboek "Als spaken van een tredmolen" verschijnt begin oktober. Momenteel hebben we nog 5 exemplaren in overschot. De voorintekening was een waar succes. Het jubileumboek die ten gelegenheid van het vijftig jaar bestaan van het tijdschrift 'De Plate' verschijnt telt tweehonderd pagina's gedenkwaardige en-of historische feiten. Het is losstaand van ons reguliere blad en werd in een beperkte oplage gedrukt (150 exemplaren).

U kunt het feestboek alsnog aankopen door 30,00 euro te storten op rekening:

BE81 3800 0966 6224 van de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring 'De Plate' met vermelding: Jubileumboek De Plate. Vergeet niet uw naam en adres bij de betaling te vermelden.

Bedankt !!

Toch fijn om vast te stellen dat lezers aandachtig zijn voor de inhoud van ons tijdschrift. Mevrouw Mireille Lombaert, lid van De Plate, meldde op een zonnige middag begin juni het volgende voor wat het artikel "De sterren van Oostende" betreft:

Goede middag.

Ik ben in het zonnetje het verse tijdschrift aan het lezen.

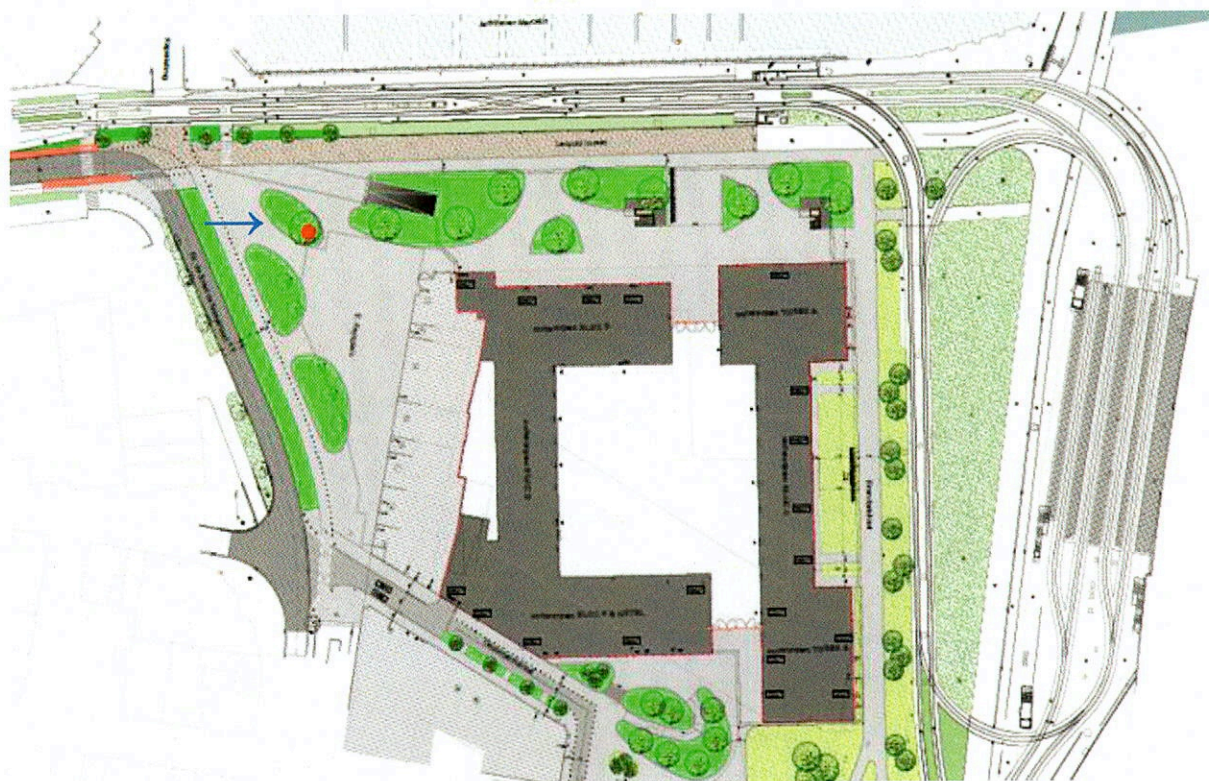
Vooraf de sterrenrestaurants interesseert me. Zeker Au vigneron van de familie Daue. Denkelijk om die reden heb ik een foutje ontdekt, te weten wat de ligging van het restaurant betreft. Dit was in Mariakerke, in de Aartshertogstraat nr. 80. Heden is er het restaurant "Au Grenache". Ook een zeer goede keuken.

Zo dus; en bij deze nog een fijne zondag.

Groetjes
Mireille

VERDWENEN GEDENKSTEEN VAN DE OOSTENDSE HOTELSCHOOL

Lezers van ons tijdschrift zullen waarschijnlijk de heisa herinneren rond de verdwenen gedenksteen van de Oostendse Hotelschool. Bestuurslid Serge Van Daele zou de kat de bel aanbinden toen hij in het tijdschrift van mei 2021 zijn bezorgdheid uitte over de verdwijning van het gedenkobject. Reacties bleven niet uit en er was voldoende stof opgewaaid om in het tijdschrift van juni het onderwerp in een klein artikel nogmaals te belichten. De coördinator van de deelraad Kunst & Erfgoed van de Cultuurraad Oostende en Platelid, dhr. Stefaan Pennynck, beloofde navraag te doen bij het stadsbestuur. Overigens bij de bekendmaking van de bouwplannen voor de site van de 'Hotelschool' destijds had de deelraad bij het Stadsbestuur de bezorgdheid geuit over de toekomst van de gedenksteen. In een schrijven aan het bestuur is dan ook een aantal suggesties voor plaatsing gedaan. Hierop kreeg de deelraad een positief antwoord vanwege het Stadsbestuur. De heer Stefaan Pennynck hield voet bij stuk om ons hierover blijvend te informeren en zo meldde hij begin juni het volgende (info van Eli Devriendt, stadsambtenaar): *De gedenksteen komt in de nieuwe groenzone op het Ernest Feysplein. Hieronder op plan aangeduid met rode stip. Op deze plek krijgt de gedenksteen de nodige ruimte en een groene inkleding.*

De gedenksteen werd het voorwerp van een overlegmoment binnen de bestuursvergadering van onze kring. Hoewel geen lid van het bestuur, maar een stille werker binnen de vereniging (verzet véél werk, maar blijft op de achtergrond), nam Georges Van Duyvenboden het woord. Hij maakte ons opmerkzaam dat de namen op de gedenksteen zowel van gesneuvelde als vermoorde leerlingen als oud-leerlingen waren van de Stedelijke Vakschool. De gedenksteen werd ingehuldigd op 22 juni 1952 ter gelegenheid van de feesten van het 50-jarig bestaan van de Stedelijke Vakschool. Het stond aan de ingang van de school gevestigd in de Noorse Stallingen aan de Koninginnelaan. Na de bouw van het nieuwe "Stedelijk Hoger Technisch Instituut met Hotelschool" werd het naar ginder verplaatst in 1962 aan de rotonde ter hoogte de Brandariskaai.

Archief De Plate - Collectie Foto Luc (*Luc Chatlen*)
 Herkomst: mevr. Ghislaine Noterman (Mevr. Chatlen)
 Inventarisnummer: 2014/0472 / Plaatskenmerk: SECR BOX FOTO LUC4/P752

Voor de lezers die meer wil weten over de slachtoffers verwijst Georges Van Duyvenboden naar onze site: <https://www.deplate.be> – Gedenksteen - STEDELIJK TECHNISCH INSTITUUT VOOR INDUSTRIE HANDEL EN HOTELWEZEN OOSTENDE (STIO).

Koenraad Verwaerde, redactie.

de Olifant

16 kerkstraat
oostende
apotheek | drogisterij

apthkdrgrstr

Specialiteit:
verse vis!

*... met de lekkerste frietjes
van Oostende*

Gesloten op maandag

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS

Auteur: **Norbert HOSTYN.**

CCLVIII - Emile Verschelde

Oostende, 1912-?

Beeldhouwer

woonde Sint-Catharinapolderstraat 35

CCLIX - Cor Westerduin

Glazenier

Kwam aan bod in bijdragen van Jan Dreesen (1981/237) en van Germain Billiet (1997/7-15).

Literatuur :

Lexicon van Westvlaamse beeldende kunstenaars, 1, Kortrijk (VWS), 1992.

CCLX- Charles Wets

Zou een Oostends amateurschilder geweest zijn, eind 19de eeuw.

Maakte o.a. stereotiepe voorstellingen van de Oostendse volksfiguur "Jantje Adams"

Literatuur :

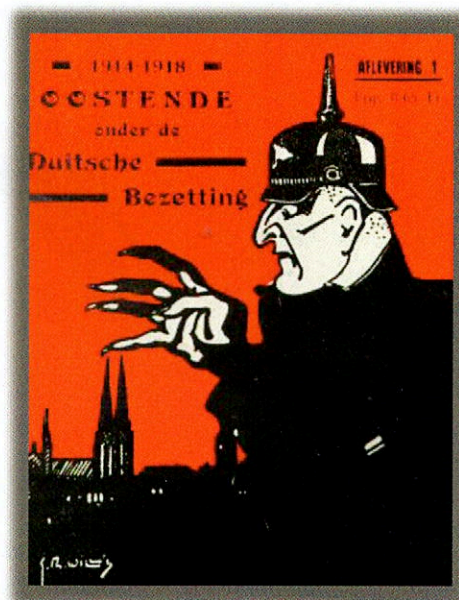
J.P. Falise, *Jantje Adams, de blinde violist*, in : *De Plate*, 2016, blz. 215.

CCLXI - G. R. Will's

?-? (nog actief in 1946)

Grafisch kunstenaar uit het interbellum en vroege naoorlogse periode.

O.a. reclame voor radiotoestellen van Demeester (Beeldbank Oostende), voor juwelier Geo Declerck-Hulpiau (Marie-Joséplein 12), voor het Restaurant Wellington (Albert I-Promenade 59-60), voor de Sportshop Notre-dame, voor de Sportsmen (sport- en regenkleidij; Kapellestraat 10); illustratie programma "Eeuwfeesten 1446-1846-1946" (1946; Neptunus op een wagen getrokken door een zeepaard); coverillustratie programmabrochure "Paques 1946 à Ostende. Cercle Interallié"; cover van het boek van A. Elleboudt en G. Lefèvre : "Oostende onder de Duitse bezetting 1914-1918"

Er was zéker een nauwe band met de Drukkerij Elleboudt.

Had nauwe banden met de locale toeristische sector ("Syndicat des initiatives") en was in 1923 belast met het uitvoeren van publiciteit in Paris in opdracht van het Oostends gemeentebestuur.

Was lokaal populair als karikaturist.

Bracht in 1923 een album uit met karikaturen van "Le tout Ostende" van toen, gedrukt in de drukkerij Elleboudt : "L'album de G.R. Wills" toont politici, mensen uit het kursaalmilieu, de sportmiddens (renbaan!), de zakenwereld en ook een karikaturaal zelfportret...; idem in 1924; [zie hiervoor volgende pagina's](#). Van na WOII dateert nog een karikatuur van de jonge Jan Piers.

Literatuur :

Le Carillon, 9 september 1924.

't Wuvetje, 't Portje van Oera. *Uit het schetsboek van G.R. Wills*, in : *De Zeewacht*, 17 november 1978. [handelt niet over Will's zélf, maar over een van de gekarikatureerde personen uit het album]

Au Kursaal

M. Thomières
Secrétaire du Kursaal

M. Edmond Sayag
Directeur administrateur du Kursaal d'Ostende

M. Ch. Elleboudt

M. Vercammen

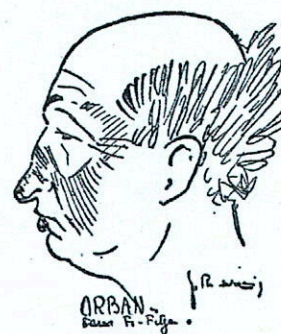
M. Loontjens

Esther Deltenre

Will's..... évidemment !

Jef Orban

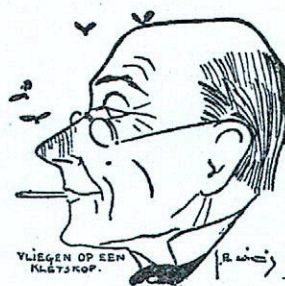
Mondose

Tutelier

Nine Ninson

Jan Immers

Jenny Gossens

A l'Hotel de Ville

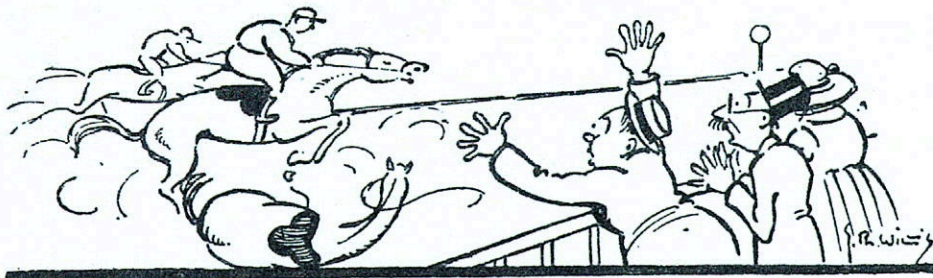
M. le Dr Moreaux
Bourgmestre de la ville
d'Ostende

M. Elleboudt
Echevin des Travaux Publics

M. De Cock
Echevin des Finances

CEUX QUE L'ON VOIT AUX COURSES

M. Malfeyt

M. Du Roy de Blicquy père et fils

L'ALBUM DE WILL'S : EEN OOSTENDSE WHO'S WHO ANNO 1923

Au Kursaal : M. Thomières. Secrétaire du Kursaal/M. Edmond Sayag. Directeur administrateur du Kursaal d'Ostende

A l'Hotel de Ville : M. Elleboudt. Echevin des Travaux Publics/ M. Le Dr. Moreaux. Bourgmestre de la Ville d'Ostende/ M. De Cock. Echevin des Finances

Ceux que l'on voit aux courses : M. Malfeyt/ M. Du Roy de Blicquy père et fils/ M. Feyerick/ M. Ribaucourt/ M. Wittouck / M. Van de Poele / M. Niquet. Propriétaire du Journal "Sport et Elevage" / M. Marguliès / M. Stern / M. Meeus / Charles de Vrede / M. Coppée / Baron de Vrière / M. Desorgher / M. Charlier / M. Verhelleweghen / M. Arthur / Prosper Mathieu / Pellaert / M. Desorgher / M. Sips. Photographe des courses / M. Oscar Van Stalle / M. Chandebois / vicomte de Nieuwland de Pottelsberg / M. Marguliès (fils)

Ceux que l'on voit partout : Commissaire Druyve, M. Devos. Jouaillier, Le Colonel Van Dromme, M. Leon Natan, Mr. Natan (père), M. Gilbert Natan, M. Matheudi, Le Maître Strony, M. Marcel Franck, M. Guffens, NN., M. Declercq, M. William Coolen, M. Serruys, M. Ch. Elleboudt, M. Vercammen, M. Loontjens/ Ester Deltenre/ Will's/ Jef Orban/ Mondose/ Tutelier/ Nine Ninson/ Jan Immers/ Jenny Gossens/ M. Ch. Cotte/ M. Bouquillon/ M. Axel/ M. Ruwet/ M. Fernand Halphen/ M. Aspeslagh/ Foscolo/ M. Vandeputte/ M. Willy Van Stalle/ M. Mouqué/ M. Daveluy/ Dolnay/ Edward's/ Mauville/ Duchesne/ Myr May/ Delaux/ M. Parys/ Luike Capoen/ Goldani/ Ismael/ Pitje Ambreville/ Huyghe

Ces Messieurs de la "Littéraire" : M. Golder, M. Lauwers, M. Senault, M. Verdeyn, M. Kohn, M. Willy De Brouwer, M. Van der Smissen, Pitje Valcke, M. Serruys, M. Scorf, Le Ct Grayet, Le Ct Goor

CCLXII - André Zwaenepoel

leerling van de École Industrielle in Oostende
ca. 1904 leerling aan de Kunstacademie in Brugge

Literatuur :

L'Echo d'Ostende, 45, 168, 27-28 juli 1907.

Vervolgt....

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

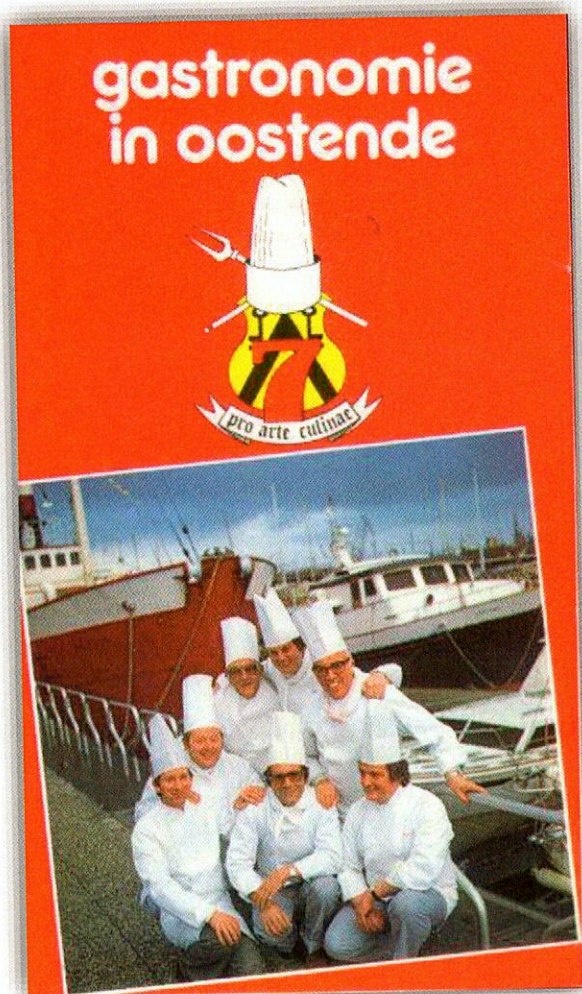
059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

DE ORDE VAN DE '7'

Auteur: **Serge Van Daele.**

Dit jaar is het 40 jaar geleden dat de culinaire club: 'De orde van de 7' opgericht werd. Een zoveelste initiatief om de Oostendse culinaire gastronomie in de kijker te zetten. Ik had het geluk om als één der eersten aanwezig te zijn bij de stichting, en daardoor het kunnen opvolgen van die vereniging. Met de leerlingen van de plaatselijke hotelschool verzorgden wij menige recepties en banketten bij de opstart van deze vereniging.

Initiatiefnemer Joris Vertriest van 'Hostellerie Prince Charles', verzamelde enkele vrienden om 'opnieuw' een culinaire club te stichten in Oostende. Voordien had hij reeds 'de Orde van de Zeesterre' gesticht ter wille van de Oostendse zeevruchten, en hij was ook actief in de 'Orde van de Oostendse oester', maar dergelijke initiatieven bleven bij een éénmalig verhaal. Joris Vertriest (toen reeds 55 jaar) wilde er deze keer een vereniging met klasse van maken.

De 7 koks waren: Jacques Marrière, Jean-Paul Maurin, Milou Gosselin, Daniël Dewulf, Anthony Vanhuyse, Frans Laconte, Georges Vertriest. Door het vroegtijdig overlijden van Milou Gosselin (1982) werd zijn plaats ingenomen door Fernand Sabbe, meesterkok van Hostellerie Boussemaere te Eernegem. Na een korte periode, eveneens door het plotseling overlijden van Fernand Sabbe, werd zijn plaats niet meer ingevuld.

De vereniging koos voor een logo met stijl. De achtergrond was het embleem van de stad Oostende. Daarover de letter '7' geplaatst. Centraal stond de 'toque' of koksmuts. Embleem van een echte chef-kok. Een vleesvork en een klopper tonen de kennis aan van sauzen maken en bereidingen prepareren.

Het logo werd getekend door Peter Goekint.

De leuze: 'Pro Arte Culinae' wil zeggen:

De kunst (de schone kunst) van het koken.

BESPREKING VAN DE 7 RESTAURANTS

Restaurant grill 'Yaca'

Was gelegen in de Louisastraat 23, (heden: nieuwbouwappartementen met 8-urenhuis).

Zaakvoerder was Daniël Dewulf.

De specialiteiten waren de 'grillades'. Daarvoor was hij ook geridderd in de 'Orde van de Chaîne des Rôtisseurs' van België.

Hij maakte een voortreffelijke 'geroosterde kreeft' en uniek voor Oostende: een 'pastei van slakken'. Zijn 'brochettes van zeevruchten' gegrild op wijntakken werd door een zeer trouw cliënteel gewaardeerd.

Het restaurant had een hoeve-inrichting en de temperaturen waren er altijd zeer hoog door de brandende grill. Daniël kon voortreffelijk vlees voorsnijden bij de klant aan het fornuis.

Restaurant 'Molenhuis'

Het restaurant was gelegen aan de Torhoutsesteenweg 3 – Leffinge, (heden volledig afgebroken).

Jean-Paul Maurin was zaakvoerder.

In een typisch Vlaamse stijl werden de gasten onthaald op een gulle harmonie van plaatselijke keuken en de Provençaalse keuken, waar hij zoveel van hield. De tafels werden in een typisch Vlaamse stijl gedekt.

De 'carré-napjes' zijn verzamelitems aan het worden.

De specialiteiten van Maurin waren: in huisgemaakte ganzenleverpastei, en een gratin van langoustines met porto. De ambassadeur van Portugal is ooit eens 'in cognito' deze langoustines komen eten! Sindsdien worden ze geserveerd bij elke officiële gelegenheid, door President Marcelo de Sousa als een culinair hoogstaand gerecht van zijn land.

Begin jaren '90 van vorige eeuw was er een aanzienlijke brand in het gebouw. Het restaurant werd heropgestart maar het culinair niveau van vroeger werd niet meer geëvenaard. De zaak werd later overgenomen door een andere familie.

Restaurant 'Trios and Skindles'

Het restaurant was gelegen aan de Van Iseghemlaan 60, (heden Gastrobar Sam).

De zaakvoerder **Frans Laconte** had een voorliefde voor Champagne. In de jaren '80 van vorige eeuw boekte hij topmomenten met zijn formule: 1/2 kreeft met een 1/2 fles Champagne'.

Hij maakte furore in de horecawereld en menige restaurateurs volgden hem. Dicht bij het casino-kursaal gelegen en laat open in de avond, was dit de plek voor 'le tout monde' om er culinair te tafelen. Het fraai bezet gouden boek is er een stille getuige van.

Frans was 8 jaar toen hij al meekeek in de potten van grootmoeder Emma in het hotel 'Skindles' in Ieper. De achternaam van een oude jeugdliefde van haar. Hijzelf werd kelner in restaurant 'Trios' in Oostende en nam de zaak over. Hij werkte zich op tot de nr. 1 van de Oostendse restaurants. Zijn spijsskaart was er één om van te watertanden: het gebruik van handgepelde garnalen en de voorliefde van Noordzeevis steken eruit. vb.: Bisque van grijze garnalen met Armagnac, Kreeft 'Thermidor', Bouillabaisse van de Noordzee.

Na einde pacht startte hij restaurant 'Zeebries' op aan de Albert1- Promenade om deze 8 jaar te runnen. Daarna vertrok hij richting restaurant 'Hermitage' aan de Vindictivelaan 25, ten behoeve van zijn zoon Philip. Vandaag geniet hij van een welverdiende rust.

Hostellerie 'Prince Charles'

Joris Vertriest was de zaakvoerder van dit gekend restaurant op de Visserskaai nr. 19.

(heden: nieuwbouwappartementen 'Het Landvast').

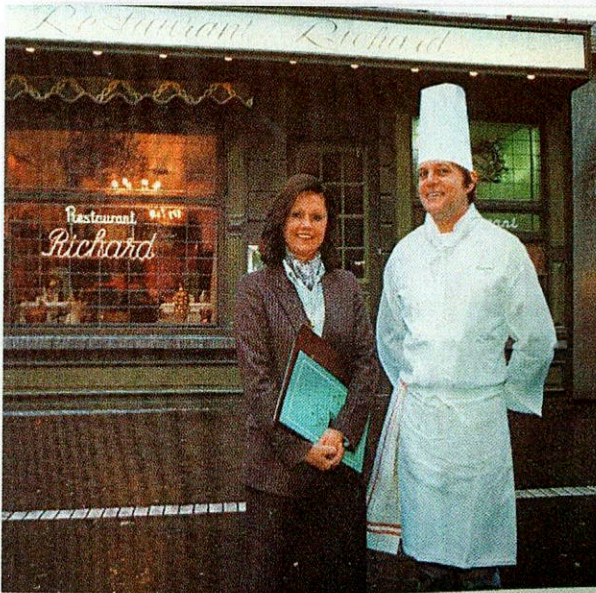
Enkele vermeldingen in de 'Guide Michelin' in de jaren '70 van vorige eeuw, maakten van dit restaurant één van de toprestaurants aan onze 'Visserskaai'. Zoals burgemeester Goekint ooit zei in een speech: 'de gastronomische boulevard van Oostende' begint bij de Prince Charles'.

Vertriest was een buitenbeetje in de Oostendse horeca. Dikwijls rebels, vaak onenig, vaak gemoedelijk maar altijd waakzaam over het beroep van kok of kelner. Een eerlijk man die zijn personeel behoorlijk op tijd uitbetaalde.

Zo waren er in zijn restaurant geen kelners. Enkel 'zaalmeesters'. Dit waren personeelsleden die al een carrière achter de rug hadden, en die 'de stiel' beheersten.

Sedert 1957 was hij zaakvoeder van de 'Prince Charles'. In de oorlog leerde hij het beroep in de vele Londense hotels; (in mei 1940 waren de ouders met de kinderen gevlucht naar Engeland). Hij bediende Churchill, Eisenhower en De Gaulle; en Vera Lynn kwam hem een theetje vragen voor haar hese stem!

Restaurant 'Richard'

Was gelegen aan de Adolf Buylstraat 9. (heden: lingeriezaak Mayerline).

Anthony Vanhuysse zwaaide er de plak.

Paling met groene peper, tongreepjes naar Oostendse wijze, verse vis en schaaldieren. Daar hield hij het liefst van.

Van 'Frituur Richard' naar 'Restaurant Richard' was er een lange weg te gaan; (zie artikels De Plate). Anthony Vanhuysse, wijzigde gestadig van mosseleethuis en frituur naar een volwaardig restaurant.

De deelname aan de 'Orde van de 7' legde hem geen windeieren. Enige tijd later werd hij aangesteld als de nieuwe 'Secretaris-generaal van de Orde der 33-Meesterkoks van België'. Dit vanwege zijn vakkundig organisatorisch talent. Hij bleef deze functie uitvoeren tot zijn plots overlijden in 2011.

Hostellerie 'Bretonne'

Was gelegen aan de Vindictivelaan nr. 23. (heden: nieuwbouwappartementen Le Breton).

Zaakvoeder Jacques Marrière, (Normandiër) nam in 1972 het restaurant over. Sedert jaren kreeg hij één ster in de 'Guide Michelin'. Dit van 1975 tot 1988 (zie mijn artikel: de sterren van Oostende).

Op 2 juli 1987 liet Mr. Marrière de zaak over aan sterrekok Benny Poppe. Hij gaf zijn ster door voor één jaar. Jacques zag het niet meer zitten in Oostende en vertrok terug naar Normandië en Benny Poppe kwam vanuit het verre Wenen zijn Oostendse (Bredense) roots terug opzoeken. In Wenen was hij al een gerenommeerde sterrenchef in het Schwarzenberg-paleis. Van Jacques Marrière hebben wij nooit meer iets gehoord.

← Een herinnering aan dit groots restaurant is nu nog steeds aanwezig! Het appartementsgebouw noemt ook 'Le Breton'.

Restaurant 'Yacht Grill'

Zaakvoerder (Emile) Milou Gosselin runde zijn restaurant vanuit de Sint-Franciscusstraat 61, met gedreven passie (heden: Chinees restaurant Shangay).

Hij was beroepsrenner van 1941 tot 1956.

Een specialist in de sprint. In het begin van zijn profcarrière moest hij het opnemen tegen Jef Scherens.

Hij werd Belgisch kampioen in 1943 en in de pers werd hij toen als de opvolger van 'poeske Scherens' beschouwd. In 1942 en 1944 werd hij tweede in het Belgisch sprintkampioenschap. Pas na het tijdperk Scherens won hij de Belgische titel zesmaal na elkaar. Hij won ook vele internationale wedstrijden, waaronder de laatste twee edities van de Franse grand Prix in 1943 en 1945.

Verwonderlijk was het dus niet dat er in het restaurant vele attributen stonden van zijn wielercarrière!

De specialiteiten van Milou waren de nagerechten. Zijn vrouw (die de bediening deed in het restaurant), kon beter koken dan hem! Vandaar dat sommige gasten, die reserveerden, eerst vroegen wie er in de keuken stond. Hilarisch!

1985

1985 was de zwanenzang voor de vereniging. Ik heb nog steeds de menukaart van die bewuste avond. Een groots banket met 400 personen maar toch met een gespannen sfeer. Ik heb het meegemaakt. Discretie en eerbiedigheid weerhouden om daar niet verder op in te gaan.

Het was de 4^e keer dat er een groots banket georganiseerd werd. Ieder jaar werden er een paar personaliteiten (goede klanten), geïntroniseerd in de 'Orde van de 7'. Zij kregen een statig lint en een mooi diploma. Bemerkt de verschillende categorieën op de menukaart: ambassadeur, ridder, en zelfs een chevalier du mérite culinaire. De menukaart was fabuleus: de koude en warme hapjes werden geschonken door de hotelschool.

Er was een groot oesterbuffet van de firma Halewyck, met verse oesters en schelpen! Het voorgerecht was een pastei van 2 soorten paling in groene kruidensaus, gevolgd door een halve kreeft in eigen nat. Nu moet je weten dat, als je een warme kreeft moet serveren voor 400 personen, dit niet evident is. Zeker niet met leerlingen. De borden waren kokend heet en de saus was ook kokend heet.... en ja, er zijn veel borden gesneuveld (achter de schermen). Het volgende gerecht heeft veel stof doen rijzen: een 'bouchée van kalfszwezeriken met langoustines; als het ware een mengeling van vlees en vis!

Heden ten dage is de 'foodparing' ingeburgerd en is er daarover geen probleem meer, maar in de jaren '80 van vorige eeuw was dit 'not done'. Wat een schok die ging door de zaal. Sommige criticasters beschuldigden de hotelschool, terwijl wij daar niets mee te maken hadden?

Vele borden kwamen onaangeroerd terug. We voelden toen al onenigheid onder de verschillende restaurateurs. De rest van de dienst verliep vlekkeloos. Bemerkt 'Chapeau James Ensor: het eerste jaar dat de firma 'General Stores' zijn eigen huismerk presenteerde van schuimwijn.

Apéritif et de Echéval

Le Muscat Tradition Hugel

Le sherry Pale Dry Cl. Fove - Osborne

Le Chariot de fruits de Mer

Le Chariot d'Orléans

Les Tabourets chauds et froids

Les Tabourets d'Orléans

Introductions

La Champagne Paillard Crémant de Crémant
Blanc de Blancs en Magnum

Menu

La ballotine de deux Anguilles en habit vert

Le demi Homard en petite nage

*Le chausson de ris de Veau
aux Languoustines*

Le sorbet au Champagne Paillard

Le magret de Canard au miel de sapin

Le crottin Chavignol en salade

Le chapeau de James Enser

Le Moka et Mignardises

Les Vins

Pinot Blanc "Cuvée Les Amours" - Hugel • Chateau d'Hermitage - Deles Frères • Saint Joseph - Deles Frères

4e Lente-Kapittelbanket van de Oostendse Gastronomische Confrerie
"Pro Arte Culinae" op maandag 25 maart 1985
Casino-Kursaal Oostende.

4ème Chapitre de Printemps de la Confrerie Gastronomique Ostendaise
"Pro Arte Culinae" le lundi 25 mars 1985
Casino Kursaal d'Ostende.

De "7" realiseerden dit galabanket met de medewerking van
volgende vrienden-leveranciers, waarvoor hun oprechte dank.

Les "7" ont réalisé ce diner de gala avec l'aimable participation des amis-fournisseurs
suivants, auxquels ils adressent leurs plus vifs remerciements

Import Daniel Masure, Oostende
Champagne "Bruno Paillard"
Interbrands n.v., Lot
Drukkerij Cailliau pvba, Oostende

Westflora, Westende
n.v. Oesterputten Halewyck, Oostende
Artois-Noordzee, Jabbeke
Hollandia-Flora, Oostende

De 7 patrons-cuisiniers "Pro Arte Culinae"

Jacques Marière – Jean-Paul Maurin – Fernand Sabbe – Anthony Vanhuysse
Frans Laconte – Georges Vertriest.

De Ambassadeurs in de orde "Pro Arte Culinae"

Mevr. G. De Ramée – Mevr. Rosa D'Ivry – de heren J. Goekint – J.C. Van Biervliet
R. Menu – R. Van Moerkerke – J. Seghers – A. Brichot – N. Haeck – A. Opstaele.

Ridders in de orde - "Chevalier du Mérite"
Dhr. J. Van Loo – D. Masure – H. Brutin
Eredame: Mevr. L. Coquerel

"Chevalier du Mérite Culinaire"
H. Danneels

De Keukenbrigade van het Casino-Kursaal van Oostende staat onder leiding van
Meester-kok Hans Danneels

Presentatie Erik Marijsse

Het ensemble J. Stollz speelt ten dans

Algemene coördinatie F. Gezelle

De zaaldienst wordt verzorgd door de leerlingen van de Stedelijke Hotelschool met het zaalpersoneel van het Casino Kursaal

Welgemeende dank aan Dhr. M. Wandels – A. Van Hyfte

Technische Medewerking MEDIA-CENTER Oostende

**U bemerkt op de menukaart dat er maar 6 namen vermeld staan bij de '7 patrons-cuisiniers'.
Mr. Dewulf was er toen niet meer bij.**

Einde

1986 - Helaas, zoveel goed bedoelde initiatieven eindigden plotseling, alsof ze nooit gekomen waren.

Er waren verschillende redenen, en O God, wie zal deze nu nog onderzoeken na 40 jaar? Bijna alle actoren zijn overleden.

Ik heb vernomen dat men weinig medewerking kreeg van de stad (dienst toerisme – het conflict met de directeur toerisme); ik hoorde van innerlijke twisten, jaloezie omdat de ene meer klanten kreeg dan de andere, zelfs hoorde ik van verdwenen geld en facturen, enz....

'Wie zal het echter zeggen!' Een vereniging van vrienden is zó fragiel.

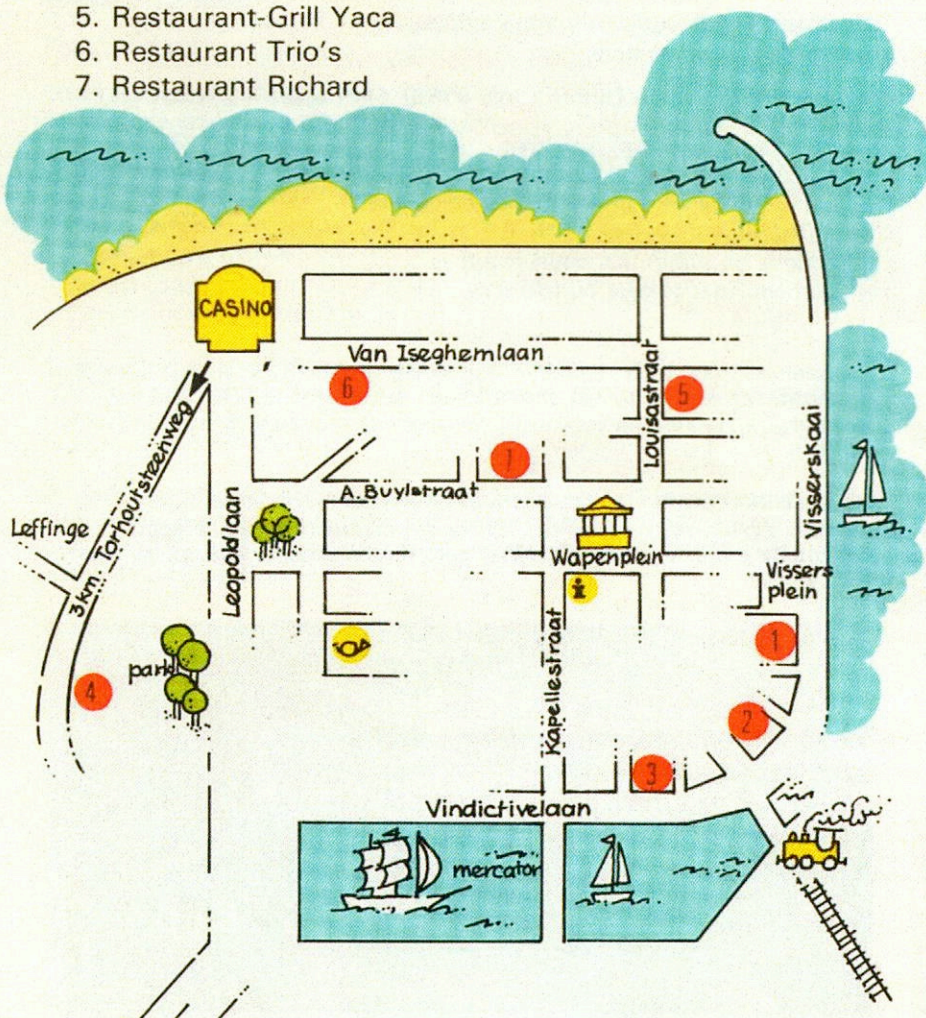
En zoals men in de kleine wereld van de Oostendse horeca zegt:

'Leven als vrienden en rekenen als vijanden!'

gastronomie in oostende:

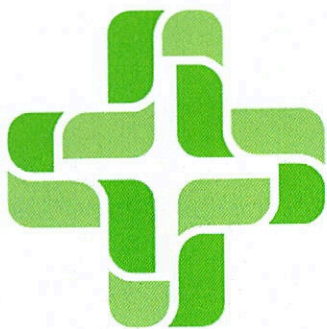
7 Patrons Cuisiniers

1. Restaurant-Hostellerie Prince Charles
2. Restaurant Yacht Grill
3. Hostellerie Bretonne
4. Restaurant Molenhuis
5. Restaurant-Grill Yaca
6. Restaurant Trio's
7. Restaurant Richard

Bronnen

Serge Van Daele,
eigen archief.

Thuisverpleging Jill

We zijn een kleine groepspraktijk van enkele zelfstandig thuisverpleegkundigen, die samen instaan voor alle verpleegkundige zorgen die U nodig hebt.

Door onze praktijk bewust kleinschalig te houden, krijgt U steeds dezelfde verpleegkundigen over de vloer, zodat er gemakkelijk een vertrouwensband ontstaat. Ook worden zo ook alle noden en zorgen heel goed opgevolgd en bijgestuurd waar nodig.

De mutualiteit waarbij U bent aangesloten is voor ons niet van belang: wij verzorgen patiënten van alle mutualiteiten. Hierbij passen we ook steeds de derdebetalersregeling toe, dit wil zeggen dat de betalingen rechtstreeks met Uw mutualiteit worden geregeld en U geen factuur zal ontvangen van ons.

Neem gerust contact met ons op als U hulp nodig heeft of vragen hierover. Dit kan dagelijks, ook in het weekend of op feestdagen.

Extra's:

- *Info en advies omtrent premies tegemoetkomingen en hulpmiddelen*
- *Advies en coördinatie in de verschillende thuis-hulpdiensten*
-

Wij werken samen met alle mutualiteiten alsook met uw huisarts of specialist.

Zwaluwenstraat 141, 8400 Oostende
0495 50 68 86

www.thuisverpleging-jill.be

LÉON SPILLIAERT:

EEN BUITENBEENTJE IN DE BELGISCHE KUNST

Auteur: **Gregory Boite.**

Léon Spilliaert (°Oostende 28 juli 1881 – † Brussel 23 november 1946) wordt beschouwd als één van de voornaamste Belgische kunstenaars uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Samen met James Ensor en Constant Permeke kunnen we hem rekenen tot de drie grootmeesters van Oostende. Als outsider binnen de Belgische schilderkunst drukte ook hij zijn stempel op de artistieke bloei binnen de mondaine badstad. Met een eigenzinnige kijk op het leven laat het artistiek oeuvre van Spilliaert zich niet onderbrengen in één bepaalde stijl. Als schepper van een eigen realiteit liet hij zich namelijk door diverse kunststijlen beïnvloeden. Toch ontwikkelde hij een unieke en persoonlijke stijl, waarvan zijn sombere en mysterieuze werken het resultaat zijn. Op 28 juli 2021 zal het precies 140 jaar geleden zijn dat Léon Spilliaert geboren werd in Oostende. Omwille van deze reden leek het mij gepast om een korte studie te wijden aan deze kunstenaar. Ook de groeiende belangstelling voor zijn werk en de ontsluiting ervan speelt hierin tevens een rol. Getuige hiervan zijn o.a. de organisatie van jaarlijkse tentoonstellingen in Het Spilliaert Huis.

Een andere reden waarom deze bijdrage tot stand kwam, is het reeds verschenen artikel over de analyse van zowel binnenlandse als buitenlandse tentoonstellingen bij Ensor. (zie maandblad *De Plate* – september 2020: *James Ensor: De tentoonstelling als visitekaartje*). Bijgevolg leek het me een interessant idee om ook eenzelfde onderzoek uit te voeren voor Léon Spilliaert. De tentoonstelling als middel om zijn naambekendheid te stimuleren of om zijn eigen werk te kunnen verkopen staat bijgevolg centraal in deze bijdrage. Via grafische weergave zal hieronder worden nagegaan wat de tendensen waren doorheen de tijd en of het oeuvre van Spilliaert al dan niet bij een breed publiek aan populariteit heeft gewonnen. Om net deze veranderingen te achterhalen werd er onderzocht hoeveel tentoonstellingen, individueel als in groep, zowel in het binnen- als buitenland, plaatsvonden met het werk van Spilliaert in musea en galerijen. Er werd getracht om hierbij zo exhaustief mogelijk te werk te gaan, maar tegelijkertijd moet hier zeker aangehaald worden dat de kans erin bestaat dat tentoonstellingen georganiseerd in de privésfeer niet opgenomen werd in de analyse. Toch mogen we stellen dat de algemene trends achterhaald werden.

Zoals we hebben gezien in de bijdrage rond Ensor speelt de organisatie van tentoonstellingen een grote rol in de bekendheid van de kunstenaar. Het tonen van eigen werk biedt immers de kans om een groot publiek te bereiken. Spilliaert was zelf lid van enkele kunstenaarsverenigingen, maar voelde zich persoonlijk weinig aangetrokken tot de artistieke opvattingen en ideeën die deze kringen verkondigden. Wel sloot hij zich aan omwille van vriendschappelijke banden die hij had met collega-kunstenaars. Enkele kringen waar hij deel van uitmaakte waren de groepen *Les Indépendants* en *Le Sillon* te Brussel waar Spilliaert enkele jaren lid van geweest is. Ook de belangrijke groep *Kunst van Heden*, opgericht door kunstmecenas François Franck in 1905 te Antwerpen, kon de kunstenaar beschouwen als één van hun leden, weliswaar laat in zijn carrière.

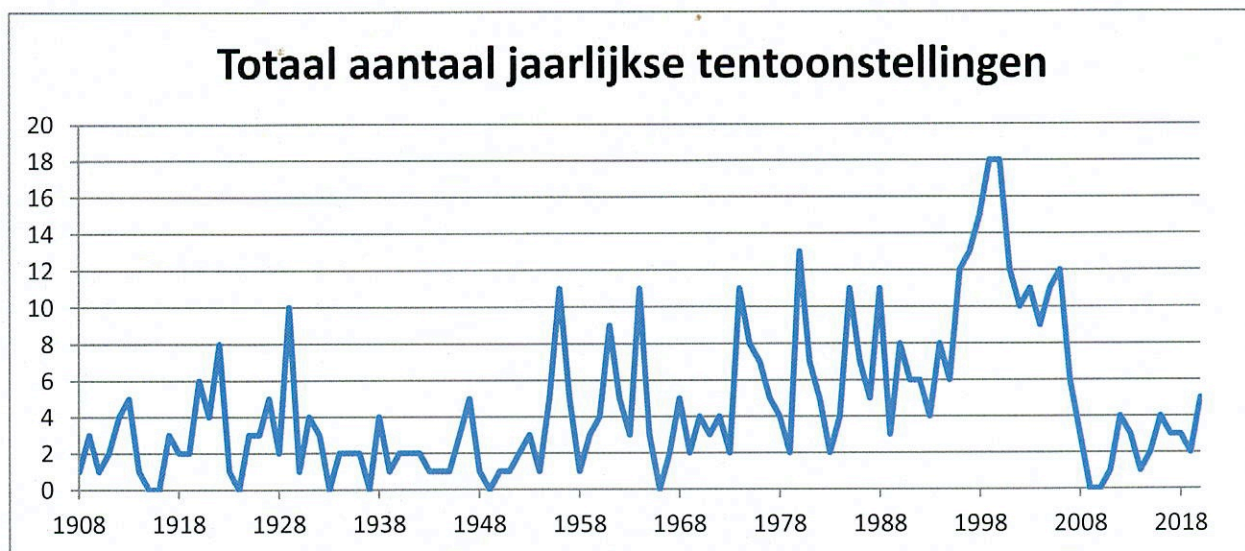
Naast het exposeren van eigen werk is de verkoop ervan via galerijen en privéverzamelaars van groot belang voor een kunstenaar. Spilliaert wordt vaak getypeerd als een einzelgänger wiens werk moeilijk kon onderverdeeld worden in de belangrijke kunststromingen van zijn tijd. Dit speelde bijgevolg lang in zijn nadeel en had ongetwijfeld ook een effect hoe zijn oeuvre gepercipieerd werd door kunstcritici en artistieke organisaties. Om financieel rond te komen dient de kunstenaar zich dikwijls aan te passen aan de wensen van het publiek.

Net daarin was Spilliaert een buitenbeentje en trad hij als non-conformist op om steeds zijn eigen persoonlijke artistieke visie voorop te stellen zonder bepaalde aspecten van zijn eigen persoonlijkheid op te geven. Het was immers ook niet zijn streefdoel om een plaats in te nemen in

de kunstwereld.¹ Dit zal zijn weerslag gehad hebben hoe vaak zijn werk geëxposeerd, maar ook verkocht werd door liefhebbers van zijn werk.

Om zowel de individuele als groepstentoonstellingen van Spilliaert in kaart te brengen werd er heel wat monografische literatuur geconsulteerd m.b.t. de kunstenaar aan de hand van zeker te vermelden Spilliaertkenners Anne Adriaens-Pannier, Norbert Hostyn en Xavier Tricot. Bovendien werden er ook catalogi ter hand genomen van binnen- en buitenlandse exposities, gaande van exposities in galerijen als retrospectieve initiatieven in musea. Heel wat publicaties hadden een addendum ter beschikking met een oplijsting van de reeds georganiseerde tentoonstellingen die aan bod kwamen met werk van de kunstenaar. Hierbij vermeldenswaard is de catalogus van de retrospectieve *'Léon Spilliaert: een vrije geest'* in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België te Brussel, waarbij de tentoonstellingen tot het jaar 2007 werden gerepertorieerd, dewelke voor deze studie aangevuld werden met de meest recente exposities. Zowel de uitgebreide collecties van de bibliotheek van Mu.ZEE als de Stadsbibliotheek van Oostende boden hiervoor het nodige materiaal om deze studie aan te vatten, evenals research op het internet die voor recentere exposities heel wat informatie bijgebracht.

Na de samenstelling van het totaal aantal tentoonstellingen werd er een totaal van 514 tentoonstellingen geteld. Op Belgische bodem bleek dit te gaan om 324 of 63%, terwijl dit cijfer voor het buitenland ligt op 190 of 37%. We mogen dus vaststellen dat het totaalcijfer voor de individuele tentoonstellingen als in groep op iets meer dan 500 ligt. Hieronder wordt grafisch duidelijk welk beeld dit geeft op jaarlijkse basis en hoe dit doorheen de periode vanaf de eerste tentoonstelling van Spilliaert in 1908 tot heden evolueert.

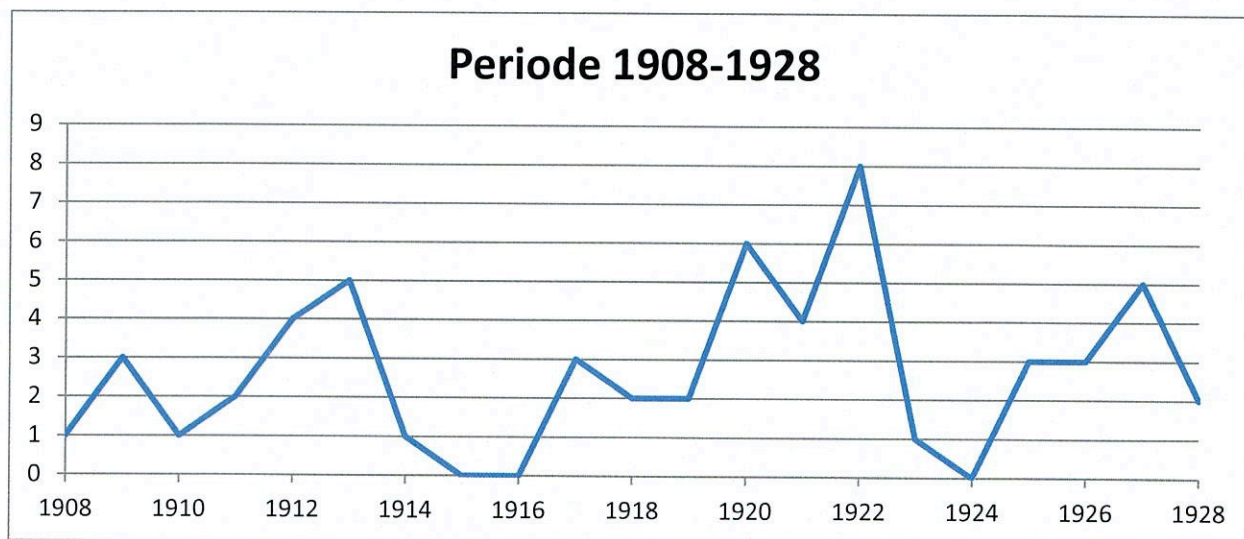

Deze evolutie wordt hierboven grafisch nog beter in kaart gebracht door de periode vanaf 1908 tot heden onder de loep te nemen aan de hand van diverse afgebakende significante periodes in het leven van Spilliaert. Voor de eerste periode werd er gekozen om deze te laten aanvangen vanaf zijn eerste deelname aan de zomertentoonstelling in 1908, dewelke plaatsvond in het Kursaal van zijn thuisstad Oostende, tot aan het jaar 1928. Hiervoor werd bewust gekozen, aangezien Spilliaert in deze periode als mens ontwikkelingen doormaakte. Zo ging hij meer experimenteren en zijn aandacht vooral gaan vestigen op de wereld buiten zichzelf. In deze periode van experimenteren en combineren van diverse stijlen zal bij het brede publiek een impact hebben gehad hoe zijn werk werd ontvangen. Daarnaast werd Spilliaert in deze periode meer en meer aanvaard als kunstenaar.

Vervolgens nemen we een aanvang vanaf 1929 met de start van de beurskrach tot aan zijn overlijden in 1946. Op artistiek vlak betekende deze periode namelijk een terugkeer naar zijn innerlijk wezen,

¹ A. Adriaens-Pannier, *Léon Spilliaert: Het literair en kritisch portret van een kunstenaar*, Het Spilliaert Huis & Uitgeverij Van De Wiele, 2016, p. 34.

waarbij hij de focus legt op zijn persoonlijke spirituele zoektocht. In zijn werk resulteerde dit in een overmatig gebruik van zwart-wit en de stemming doorgaans een gevoel opwekt van desolaatheid, somberheid en leegte. Aansluitend zal de periode tot op heden geanalyseerd worden.

Gedurende Spilliaerts eerste groepstentoonstelling in 1908 tot aan de vooravond van de start van de economische recessie in 1928 merken we een aantal tendensen op die in het oog springen. Vooreerst stellen we vast dat hij pas op de leeftijd van 27 jaar voor het eerst deelnam aan een expositie in eigen stad. Voorafgaand bleef hij als kunstenaar onopgemerkt. Hij liet zich moeilijk onderbrengen in een specifieke kunstrichting. Van een academicus was er ook nauwelijks sprake, aangezien Spilliaert eerder kan gezien worden als een autodidact. Dit is te verklaren door zijn kortstondige opleiding aan de Academie te Brugge die hij na enkele maanden al verliet. Als introvert kunstenaar die voortdurend aan zichzelf twijfelde, behoorde het tentoonstellen van eigen werk niet tot zijn interesses. Het verwerven van bekendheid in bredere kunstkringen liep hierdoor spaak.

Vanaf 1902 was Spilliaert in dienst bij de Brusselse uitgever en kunstkenner Edmond Deman. Hij had een grote invloed op de kunstenaar en was een bepalende factor in zijn verdere loopbaan. Deman bracht hem in contact met het kunstenaarsmilieu in Brussel. Hij exposeerde bijgevolg ook meermaals in Brussel bij kunstkringen Les Indépendants, Doe stil voort en Le Sillon. Dit komt duidelijk naar voor in onze analyse dat de organisatie van exposities met werk van Spilliaert in de beginjaren hoofdzakelijk te Brussel plaatsvond, naast sporadische tentoonstellingen in Antwerpen en Oostende. Ook de introductie van de Franse kunstkriticus en dichter Emile Verhaeren laat de verspreiding van zijn werk niet onbetuigd.²

Vanaf 1909 tot aan de uitbraak van de Eerste Wereldoorlog zien we een geleidelijke toename van het aantal initiatieven met het werk van Spilliaert. Wat betreft de verkoop van zijn werk was er weliswaar een gering succes. Via Verhaeren, die hem steunde en zelfs introduceerde in de Parijse kunstwereld, werd de kunstenaar in contact gebracht met de kunsthandelaar Clovis Sagot die erin geslaagd was om enkele tekeningen van Spilliaert te verkopen.³ We kunnen stellen dat hiermee de eerste stappen werden gezet om de verspreiding van zijn werk te bevorderen en zijn naambekendheid te stimuleren. Deze bescheiden erkenning viel hem vooral te beurt in het buitenland en betekende een eerste kennismaking met het gevoel van voldoening. Dit vertaalde zich evenwel niet op binnenlands vlak.⁴ Tijdens de oorlogsjaren waren het aantal tentoonstellingen met werk van de schilder onbestaande. Pas vanaf 1917 merken we steeds meer en meer een opkomende belangstelling voor zijn oeuvre. In het jaar 1922 liep dit aantal zelfs op tot 8 exposities.

² X. Tricot, *Léon Spilliaert, prenten en illustraties*, Pandora, 1994, p. 11.

³ N. Hostyn, *Léon Spilliaert: leven en werk*, Oostkamp: Stichting Kunstboek, 2006, p. 6.

⁴ A. Adriaens-Pannier, *Léon Spilliaert*, p. 37.

verhaal van een toenemende waardering voor het werk van de kunstenaar wordt in de literatuur bevestigd. Zo ondernam Spilliaert na WOI meerdere reizen naar Parijs om zijn werk aan kunsthandelaars en verzamelaars te verkopen. Een brief die hij in januari 1920 te Parijs schreef naar zijn vriend Paul Desmeth toont aan dat de Franse markt enorm geïnteresseerd was om zijn werk te kopen: *"Al wat ik had meegebracht is integraal door een van de grootste collectioneurs van Parijs gekocht. De Parijse handelaars beginnen mij van alle kanten te vragen. Vandaag vond ik in mijn brievenbus drie kaartjes van kunsthandelaars die een afspraak willen. Maar alles is verkocht. Ik heb niets meer. Wat zullen ze daar in België van denken, al die lui die mij gekrenkt en gekwetst hebben?"*⁵

Zijn werk werd in het begin van de jaren '20 minder sterk gewaardeerd in België in vergelijking met Frankrijk, waar zijn verkoopsucces veel sterker was. Toch kon Spilliaert rekenen op zijn eerste successen in eigen land. Rond de leeftijd van veertig jaar mocht hij een eigen grote tentoonstelling houden in de Brusselse galerij Le Centaure. Deze laattijdige erkenning voor de kunstenaar valt te verklaren door zijn moeilijke persoonlijkheid en het feit dat hij zich weinig geroepen voelde om mee te werken aan tentoonstellingen. Hij vond dat deze zaken hem van zijn werk afhielden en zijn voornaamste plicht zijn gedrevenheid was tot het werken en produceren van nieuw werk. Zo schreef hij: *"Je travaillais, enrhumé chez moi toute la journée. A la nuit tombante je sortais par n'importe quel temps, faisant durant des heures d'énormes promenades le long de la mer ou à travers les champs. Dans mon entourage j'étais un objet d'étonnement et de scandale."*⁶ Deze houding zal ongetwijfeld een impact gehad hebben op de naamsbekendheid die Spilliaert maakte in België.

Op jonge leeftijd toonde Léon Spilliaert sterke interesse in literatuur. De werken van Maurice Maeterlinck, Edgar Allan Poe en Friedrich Nietzsche waren hem niet onbekend. Zijn nauwe samenhang met literatuur in zijn werk speelde een belangrijke factor in hoe zijn werk werd gepercipieerd. Zijn deelname aan tentoonstellingen werd steeds in literaire kringen met de nodige aandacht gevolgd. Zijn werk kreeg door heel wat schrijvers de nodige waardering. In belangrijke tijdschriften werd deze literaire aanhang voor zijn werk meermaals toegelicht, waardoor Spilliaert zich steeds meer kon rekenen tot de belangrijke artistieke milieus.⁷ Een andere reden waarom zijn naam in de kunstwereld opgang maakte, is zijn werk als illustrator. In opdracht van Deman, en later voor schrijvers maar ook voor uitgevers illustreerde hij vaak grote werken. Via deze illustratieopdrachten werd zijn naam meer bekend bij bredere kringen en kon hij zijn belangstelling voor literatuur in de verf zetten.⁸

De volgende jaren na 1922 betekenden een afname van het aantal jaarlijkse tentoonstellingen, dewelke zich opnieuw herstelde vanaf 1925 met een gemiddelde van drie exposities per jaar. Aan de basis hiervan dient Henri Vandeputte, vriend en mecenas van Spilliaert, vermeld te worden. Als dichter en uitgever van belangrijke tijdschriften had hij een grote invloed in de kunstwereld. Bovendien was hij directeur van het Oostendse Kursaal vanaf 1925 tot 1931 en gaf, zo blijkt uit de analyse, enkele presentaties met het werk van Spilliaert in het Kursaal.⁹ Als liefhebber van zijn werk sprak hij vol lof over Spilliaert in zijn geschriften en ondernam enthousiast pogingen in Parijs om de bekendheid en verspreiding van zijn werk te stimuleren. Zo getuigde Vandeputte in de zomer van 1920 van zijn voorliefde voor Spilliaerts werk: *"Quand on réunira en une exposition les 3 ou 400 dessins que Spilliaert a déjà éparpillés dans les premières collections de Paris et de Bruxelles on sera ébloui et, le cas Spilliaert répétera le cas Ensor."*¹⁰

⁵ A. Adriaens-Pannier en N. Hostyn, *Léon Spilliaert*, Ludion, 1996, p.29-30.

⁶ A. Adriaens-Pannier, *Léon Spilliaert*, p. 11.

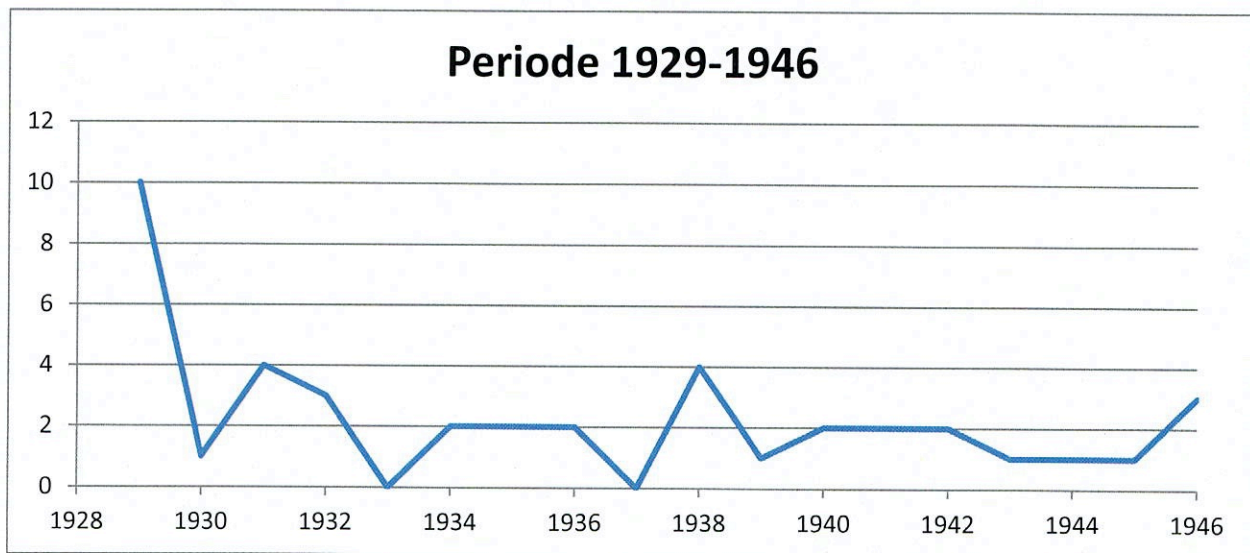
⁷ X. Tricot, *Léon Spilliaert*, p. 11.

⁸ A. Adriaens-Pannier en N. Hostyn, *Léon Spilliaert*, p.29.

⁹ N. Hostyn, *Léon Spilliaert: leven en werk*, p. 8-9.

¹⁰ A. Adriaens-Pannier, *Léon Spilliaert*, p. 59.

De erkenning die Spilliaert te beurt viel in Frankrijk werd uiteindelijk ook gevolgd in België. Zo wordt er een grote individuele tentoonstelling gewijd aan zijn werk in de galerij van Georges Giroux te Brussel in 1927. Datzelfde jaar sloot hij zich ook aan bij de prestigieuze kunstkring 'Kunst van Heden' te Antwerpen waar hij deelnam aan het Salon. Echter was dit niet de eerste keer dat hij exposeerde binnen deze kring. Dit was namelijk al het geval in 1921 en 1925. In 1928 exposeerde hij vervolgens met tal van kunstenaars in het Musée du Jeu de Paume te Parijs met de tentoonstelling 'L'art belge depuis l'impressionnisme', dewelke zijn faam als kunstenaar onderstreepte.¹¹

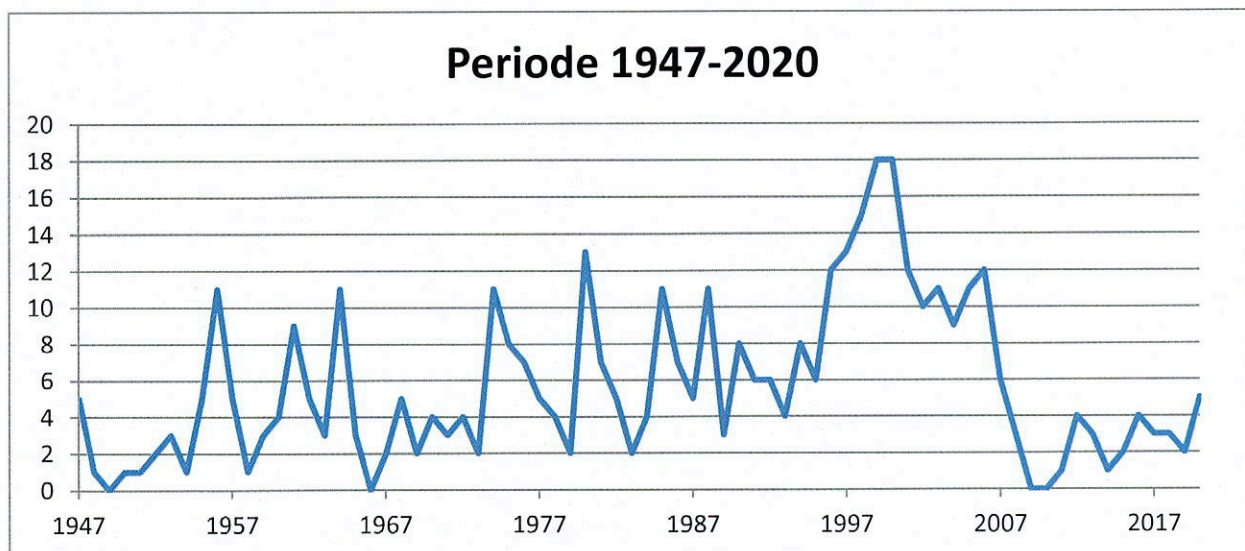
Aan het eind van de jaren '20 zien we in bovenstaande grafiek een hoogtepunt wat betreft het aantal jaarlijkse tentoonstellingen in 1929, waarbij de teller op tien staat. Opnieuw mocht Spilliaert een individuele expositie houden in de galerij Georges Giroux met daarnaast een deelname aan de rondreizende groepstentoonstelling in de Verenigde Staten van Amerika met als titel 'Exhibition of Contemporary Belgian Painting, Graphic Art and Sculpture'. De economische recessie die op gang kwam met de beurscrash in 1929 en die zich vooral in het begin van de jaren '30 in Europa liet voelen, bleek voor veel mensen een zware dobber. De werkloosheid- en armoedecijfers stegen schrikbarend. Ook de kunstwereld ondervond hiervan een grote impact.

In de jaren '30 stelde Spilliaert minder tentoon dan in de tweede helft van de jaren '20 met een jaarlijks schommelingen rond twee tentoonstellingen en lichte uitschieters van vier exposities in het jaar 1931 en 1938. Slechts één expositie in 1931 te Amsterdam werd gehouden met zijn werk in het buitenland voor de ganse jaren '30. In deze periode nam hij deel aan terugkerende initiatieven van zowel de Galerie Studio te Oostende als de Salons van Kunst van Heden in Antwerpen.

De financiële impact die de kunstenaar hierdoor onderging, was van geringe aard: in die zin dat met het overlijden van zijn vader in 1928 hij een sterkere financiële basis kreeg. Bovendien kon hij met een dalende aankoop in de kunst nog steeds een beroep doen op de illustratieopdrachten die hij ontving. De trend van geringe deelname aan tentoonstellen zette zich voort gedurende de Tweede Wereldoorlog. Spilliaert weigerde meermaals enige deelname aan tentoonstellingen die in Duitsland werden georganiseerd of door aanhangers van de bezetter.¹² Financieel was dit voor de kunstenaar een moeilijke periode om rond te komen. Meteen na WOII zien we een kleine toename van het aantal initiatieven met drie jaarlijkse tentoonstellingen in zijn overlijdensjaar in 1946.

¹¹ X. Tricot, *Léon Spilliaert*, p. 13.

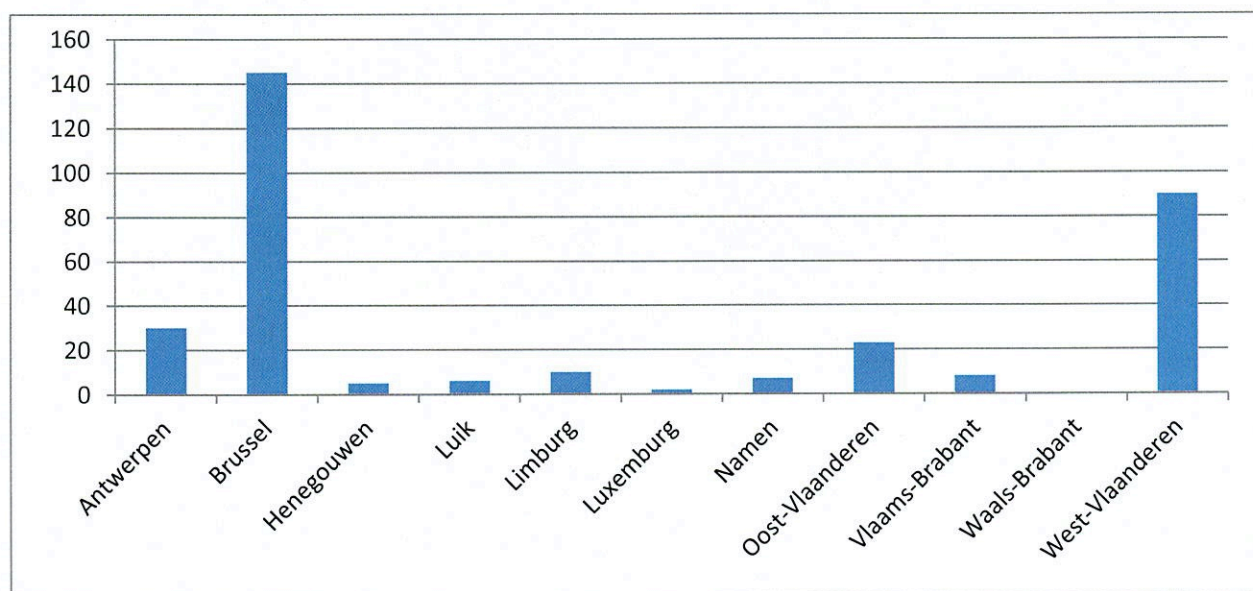
¹² N. Hostyn, *Léon Spilliaert: leven en werk*, p. 9.

In het jaar na Spilliaerts overlijden werden er diverse tentoonstellingen georganiseerd die een hommage brachten aan het leven van de kunstenaar. We tekenen vijf binnenlandse exposities op de teller in 1947. Deze periode tot heden wordt gekenmerkt door een geleidelijke toename van de belangstelling voor zijn oeuvre. In 1956 merken we reeds een piekjaar met elf initiatieven, dewelke zich in de jaren '60 voortzette met een stijging van het aantal tentoonstellingen en publicaties van zijn werk. Ondanks enkele jaren waarin er slechts twee exposities werden gehouden, kunnen we stellen dat de opwaartse trend zich ook laat voelen in de jaren '70, zelfs tot het jaar 2000, dewelke een absoluut topjaar was waarin achttien tentoonstellingen werden gerealiseerd met werk van Léon Spilliaert.

De daaropvolgende jaren manifesteert zich een dalende tendens in het aantal jaarlijkse tentoonstellingen met een dieptepunt in de jaren 2009-2010. Toen werd geen enkel initiatief genomen om zijn werk aan het brede publiek te tonen. We stellen vast dat er nadien tot op heden een geleidelijke toename plaatsvindt van het aantal met vijf exposities die in 2020 tot stand werden gebracht.

Interessant is om vervolgens na te gaan wat de situatie voor België betreft. Onderstaande grafische voorstelling geeft de stand van zaken weer hoeveel tentoonstellingen er telkens voor de provincies en Brussel werd genomen voor de periode 1908-2020.

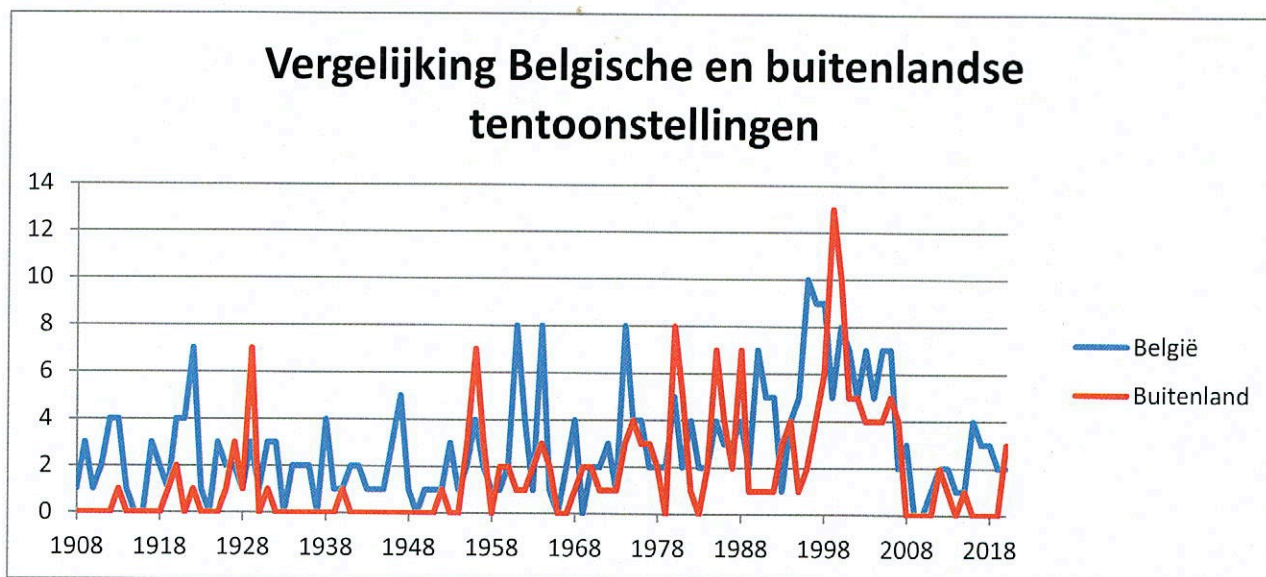

De belangstelling voor het oeuvre van Léon Spilliaert is niet overal even sterk vertegenwoordigd. Brussel is de koploper met zo'n 145 georganiseerde tentoonstellingen met het werk van de kunstenaar of 47% van de binnenlandse exposities. Het ligt voor de hand dat zijn lidmaatschap in enkele Brusselse kunstenaarskringen waaronder 'Les Indépendants', 'Le Sillon' en 'Doe stil voort' een grote invloed hierop heeft gehad. Niet onbelangrijk te vermelden zijn ook de talrijke exposities die Spilliaert kon houden in de Brusselse galerie Georges Giroux. Naast Brussel is de spreiding van zijn werk in West-Vlaanderen significant te noemen. 17% kon opgetekend worden in deze provincie wat te wijten was aan de initiatieven die in het Kursaal van Oostende werden georganiseerd onder leiding van Henri Vandeputte en die Spilliaert enkele tentoonstellingen kon aanbieden. Ook het Museum voor Schone Kunsten in Oostende mocht heel wat exposities voor haar rekening nemen met werk van de kunstenaar. Meer recenter zien we een opwaartse trend in zijn stad met de totstandkoming van Het Spilliaert Huis, die instaat voor het ontsluiten van zijn werk voor een breed publiek via twee jaarlijkse tentoonstellingen.

Ook valt er een bescheiden belangstelling te bespeuren in de provincie Antwerpen voor Léon Spilliaert met groepstentoonstellingen via de kunstkring Kunst van Heden en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten. Daarnaast zien we eenzelfde scenario voor de provincie Oost-Vlaanderen met 7% van het totaal aantal tentoonstellingen, die voornamelijk plaatsvonden in Gent en meer specifiek in het Museum voor Schone Kunsten. Opvallend in de analyse is dat er in Wallonië met slechts 6% van het totaal, weinig werk van de kunstenaar werd tentoongesteld.

De vertegenwoordiging van Spilliaert is verwaarloosbaar te noemen als men nagaat dat er amper twintig exposities tot stand kwamen op een totaal van 324 in gans België. We kunnen niet uitsluiten dat zijn oeuvre ingang vond bij een select publiek van kunstliefhebbers en men dit in Wallonië moeilijker kon waarderen. Evenwel biedt dit geen afdoende verklaring waarom Spilliaerts werk zo'n geringe spreiding kende in dit landsgedeelte. Of is er meer aan de hand en zijn er gewoonweg weinig mogelijkheden aanwezig om zijn werk in musea en galerijen te kunnen tonen? Een vergelijkende onderzoek naar tijdgenoten van Spilliaert zal verder enig licht op deze vragen kunnen werpen.

Tot slot wordt er voor deze bijdrage ook een vergelijking gemaakt tussen het totaal aantal tentoonstellingen in het binnen- en buitenland. 63% van de gerepertorieerde tentoonstellingen vonden plaats in België, terwijl 37% zich voltrok in het buitenland.

Grafisch stellen we vast dat er doorgaans meer initiatieven in België genomen werden in vergelijking met het buitenland. In het begin van zijn loopbaan stelde Spilliaert veel meer tentoon in eigen land, aangezien zijn erkenning in het buitenland pas geleidelijk bijval kreeg in de jaren '20. Via de enthousiaste inzet van figuren als Edmond Deman, Emile Verhaeren en Henri Vandeputte, werd de verspreiding en naambekendheid van Spilliaert in Parijs sterk gestimuleerd. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat er iets meer dan 20% van de buitenlandse exposities plaatsvonden in Frankrijk. Ook de andere buurlanden zijn goed vertegenwoordigd met Nederland (12,6%) en Duitsland (8,9%).

Ook Italië met 6,8% is in Europa een redelijke initiatiefnemer om het werk van Spilliaert te verspreiden. Als we het plaatje voor gans Europa erop nahouden, bedraagt dit cijfer bijna 59% van de buitenlandse tentoonstellingen.

Als we onze blik werpen buiten Europa zien we een opvallende vaststelling. In Japan zijn ze met 15,8% van de buitenlandse tentoonstellingen enthousiast over het werk van Léon Spilliaert. Heel wat reizende groepstentoonstellingen met werk van de kunstenaar passeerden de revue in 1988 (Les feux de l'art nouveau), 1998-1999 (Three Centuries of Art in Flanders. The collection of the Museum of Fine Arts, Ghent), 2000-2001 (From Ensor to Delvaux) en in 2006-2007 (From Breugel to Delvaux, Masterpieces of the Royal Museums of Fine Arts of Belgium). Zelfs in 2003 werd er een individuele expositie gewijd aan zijn werk. De Verenigde Staten van Amerika treden minder sterk op de voorgrond met zo'n 11,6% van de georganiseerde initiatieven. De erkenning van Spilliaert als kunstenaar blijft hier evenwel uit.

De algemene tendens voor de spreiding van Spilliaerts werk in het buitenland loopt nog sterk achter als men de vergelijking maakt met België. Komt dit doordat de naambekendheid van de kunstenaar nog weinig ingang maakt in het buitenland? Of moeten we de reden van zijn geringe buitenlandse succes eerder gaan zoeken in zijn oeuvre dat meer in de smaak zou vallen bij een meer select publiek? Wel staat het vast dat nog niet veel buitenlandse musea werk van Spilliaert hebben opgenomen, wat mogelijk ook verklaard kan worden doordat het overgrote deel van zijn oeuvre in handen is van privéverzamelaars.

Via de uitgevoerde analyse mogen we besluiten dat met de organisatie van 514 tentoonstellingen in binnen- en buitenland zijn oeuvre nog niet overal kon rekenen op veel waardering en bekendheid. Als belangrijk Belgisch kunstenaar heeft hij zijn stempel gedrukt op de eerste helft van de twintigste eeuw. Pas in de jaren '60 en '70 werd Spilliaerts werk in eigen land meer en meer geapprecieerd. De erkenning in het buitenland bleef hoofdzakelijk uit. Het valt af te wachten of de recente solotentoonstellingen in de Royal Academy te Londen en in het Musée d'Orsay te Parijs hier enige verandering in zal brengen en voor een internationale doorbraak zal zorgen.

Bibliografie

- Adriaens-Pannier (A.), *Léon Spilliaert: Het literair en kritisch portret van een kunstenaar*, Het Spilliaert Huis & Uitgeverij Van De Wiele, 2016, p. 96.
- Adriaens-Pannier (A.) en Hostyn (N.), *Léon Spilliaert*, Ludion, 1996, p.229.
- Hostyn (N.), *Léon Spilliaert: leven en werk*, Oostkamp: Stichting Kunstboek, 2006, p. 125.
- Tricot (X.), *Léon Spilliaert, prenten en illustraties*, Pandora, 1994, p. 110.

drukdeleu
DRUKWERK
familie- & handelsdrukwerk

www.drukdeleu.be

van offset naar digitaal en terug

OFFSET
DIGITAAL

drukkerij Deleu bv
Populierenlaan 74
8450 Bredene
059 32 30 25
info@drukdeleu.be

CAFE Leopold

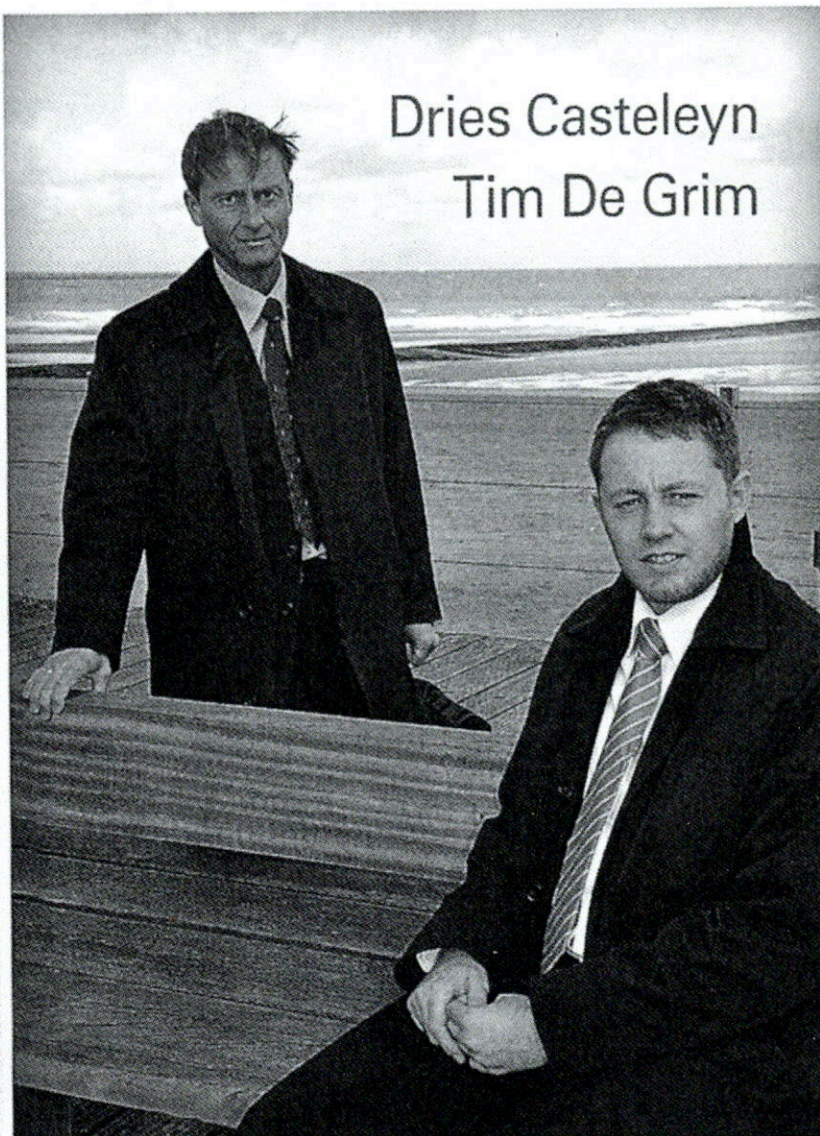
NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK

BAR
SUR LE FRONT DE MER

BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

Dries Casteleyn
Tim De Grim

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be